

NOVELLIX

LÄRARHAND-
LEDNING TILL
*DE BLÅ SILKES-
STRUMPORNA*
AV ELIN WÄGNER

CARL-JOHAN
MARKSTEDT

Lärrarhandledning till
De blå silkesstrumporna av Elin Wägner

Carl-Johan Markstedt

www.novellix.se

© Carl-Johan Markstedt 2016

Introduktion

INGÅNGAR. Skapa förståelse och väck förväntningar på novellen genom att studera titeln, baksidestexten och författarpresentationen.

- **TITELN.** Vilka tankar väcker titeln?
- **BAKSIDESTEXTEN.** Baksidestexten är ett kortare utdrag ur novellen. Vad är det som sker i utdraget? Vilka personer handlar det om och hur är stämningen mellan dem? Vilka frågor väcker utdraget?
- **FÖRFATTARPRESANTATIONEN.** På omslagets insida finns en presentation av Elin Wägner. Hur beskrivs hon? Vilka frågor engagerade henne? När publicerades *De blå silkesstrumporna*?
- **DINA FÖRVÄNTNINGAR.** Vad verkar *De blå silkesstrumporna* handla om? Vad hoppas du att läsningen ska ge dig?

ÖVERGIPANDE TEMA — MAKT. Vilka tankar väcker ordet ”makt” hos dig? Vad innebär det att ha makt? Vad innebär det att inte ha makt? Hur får man makt och vilken betydelse kan makt ha för olika relationer i samhället?

Samtala om texten

GREPPA HANDLINGEN

1. Vad handlar novellen om? Gör en kort sammanfattning.

TITEL

2. Vad berättar titeln om innehållet? Passar titeln till novellen?

TID OCH MILJÖ

3. Under hur lång tid utspelar sig handlingen?

4. Novellen utspelar sig på 1940-talet. Hur märks det? Hur har samhället förändrats sedan dess? Vad är sig likt?

5. Vilken betydelse har kön och klass för människornas liv och valmöjligheter?

6. Vilken bild får du av Verket? Hur är stämningen och arbetsförhållandena? Hur ser maktförhållandena ut och vilken betydelse har det för arbetarna?

PERSONER

7. Vilken bild får du av Bjutti? Hur är hon som person och hur ser hennes liv ut? Vilka är hennes utmaningar i livet och vilka är hennes drömmar och mål?

8. Är Bjutti en modig person? Varför? Varför inte?

9. Vilka andra personer förekommer i novellen? Hur framställs de? Vad har de för relation till Bjutti?

HÄNDELSEFÖRLOPP OCH CENTRALA IDÉER

10. Vad är det som händer på spårvagnen? Vilken betydelse får det för handlingen?

11. Vad är det som sker på matematiklektionen? Vad menar Bjutti när hon i slutet av novellen tänker att hon "stod i ett slags defensivställning inför alla karlar, från den stunden"?

12. Varför är det så viktigt för generaldirektören att få tag på flickan med de "himmelsblå strumporna"?

13. Hur vill Bjutti förändra Verket?

14. "Äventyret började med att jag köpte de blå silkesstrumporna". Så inleds novellen. Vilken betydelse spelar egentligen de blå silkesstrumporna för berättelsen?

FORM

15. Vad har novellen för berättarperspektiv?

16. Beskriv novellens uppbyggnad: Hur inleds den? Vad är det som driver handlingen framåt? Finns det någon vändpunkt? Hur slutar novellen?

17. Novellens ämne är i grund och botten väldigt allvarligt. Hur upplever du novellens stil och ton? Är den allvarlig, eller finns det ironi och humor? Hur påverkar stilen din upplevelse av novellen?

BUDSKAP

18. Har novellen ett budskap? Hur lyder det i så fall?

EGNA TANKAR

19. Vad tror du kommer att hända efter novellen slutar?

20. Vad tycker du om du om novellen? Vad det något som du särskilt fastande för? Varför?

Ordförklaringar

lynne (s. 8) – humör

skrivpulpeten (s. 10) – skolbänken

tarvliga (s. 10) – enkla

inspektor (s. 14) – arbetsledare, uppsyningsman

akuratess (s. 15) – noggrannhet, precision

cum laude (s. 15) – med beröm godkänd (latin)

pulpet (s. 16) – bänk

ecklesiastiskt (s. 17) – kyrkligt

antipatier (s. 18) – motvilja

begagnat (s. 21) – dragit fördel av

Skrivuppgifter

JÄMFÖRELSE. Novellen byggs upp kring tre situationer som utspelar sig i olika miljöer: på spårvagnen, på matematiklektionen och på generaldirektörens kontor. Jämför dessa tre situationer. Vilka personer är med? Vad händer? Hur ser maktförhållandena ut? Finns det några likheter mellan de tre situationerna? Hur påverkas personerna – och handlingen i stort – av det som sker? Skriv din jämförelse.

REPORTAGE. Du är reporter på en tidning och får tips om en ung kvinna som har nya idéer om kvinnornas arbetssituation på Verket. Du kontaktar henne och hon går med på en intervju. Ni träffas på ett kafé och hon berättar om sig själv och sin syn på arbetsförhållandena på Verket. Skriv ett kort re-

portage om ditt möte med Bjutti med utgångspunkt i novellen. Beskriv hur ni träffas, hur du uppfattar henne och vad ni talar om.

BLOGGINLÄGG. I novellen hamnar Bjutti i olika situationer som hon inte planerat. Hur ser du på henne som person och på hur hon agerar? Är det mest tillfälligheter som avgör vad som sker eller är det snarare hur Bjutti väljer att hantera de situationer som uppstår som har betydelse? Vad driver egentligen henne och varför väljer hon att agera som hon gör? Skriv ett blogginlägg där du ger din syn på Bjutti. Använd händelser i novellen som stöd.

MITT TIPS. Ett ungdomsmagasin vill publicera en novell i sin tidning. Du har precis läst Fjäderbrevet och bestämmer dig för att rekommendera den. Skriv ett brev till tidningens redaktion och berätta om novellen (handling, miljö, personer etc.) och förklara varför du tror att novellen passar dagens unga. Vilka tankar och frågor väcker novellen? Vad gör den intressant och angelägen?

NOVELLANALYS. Gör en textnära analys av novellen där du både tittar på innehållet och formen. Utgå från "Samtala om texten"-frågorna när du gör din analys, men skriv en sammanhängande text där du väver samman dina svar.

Om jag får bestämma

Låt eleverna samla sina intryck av läsningen genom att laborera med novellens omslag och titel. Här är några förslag på uppgifter.

EN NY TITEL. Ge novellen en ny titel. Förklara varför din nya titel passar så bra till novellen, så som du läser och uppfattar den.

EN NY BAKSIDESTEXT. På bokens baksida finns ett kort utdrag ur novellen. Välj ett eget utdrag på fem sex meningar som du tycker fungerar bättre som baksidestext.

ETT NYTT OMSLAG. Gör ett förslag på ett nytt omslag. Teckna, måla eller gör ett collage. Du bestämmer själv om du vill utgå från stämningen i berättelsen, en central scen eller den övergripande handlingen när du gör ditt omslag.

Temaläsning

De blå silkesstrumporna fungerar utmärkt att läsa tillsammans med någon eller några av de andra svenska klassikerna som Novellix ger ut. Här är ett förslag på tema:

JÄMSTÄLLDHET. *De blå silkesstrumporna* och *Fjäderbrevet* utspelar sig båda i tider där kvinnans ställning är underordnad mannens. Vilka inslag visar på detta i texterna? Kan vi känna igen oss i några av dessa situationer idag?

ETT NYTT OMSLAG. Gör ett förslag på ett nytt omslag. Teckna, måla eller gör ett collage. Du bestämmer själv om du vill utgå från stämningen i berättelsen, en central scen eller den övergripande handlingen när du gör ditt omslag.

Temaläsning

De blå silkesstrumporna fungerar utmärkt att läsa tillsammans med någon eller några av de andra svenska klassikerna som Novellix ger ut. Här är ett förslag på tema:

JÄMSTÄLLDHET. *De blå silkesstrumporna* och *Fjäderbrevet* utspelar sig båda i tider där kvinnans ställning är underordnad mannens. Vilka inslag visar på detta i texterna? Kan vi känna igen oss i några av dessa situationer idag?